

ПОДАТКОВА БЕЗПЕКА В СИСТЕМІ ЗАХОДІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Власова О.Є., канд.екон.наук, Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова

Загальновизнаним є те, що економічна безпека є комплексною категорією, що визначає важко структуроване, багаторівневе явище громадського життя, яке по різному трактується для макро- та макрорівнів.

Економічна безпека на мікрорівні розглядається через призму окремих суб'єктів господарювання та передбачає кількісну та якісну характеристику суб'єкта господарювання, яка відображає його здатність реалізувати власні стратегічні економічні інтереси при певних зовнішніх умовах завдяки захисту від існуючих і потенційних загроз та використанню можливостей, що надає зовнішнє середовище

Життєво-важливою компонентою економічної безпеки є система податкової безпеки, яка представляє собою фінансово-економічний стан платника податків, що забезпечує мінімізацією податкових ризиків, при якому з боку господарюючого суб'єкта повністю й вчасно сплачуються нараховані податки, а з боку виконавчих і законодавчих органів забезпечується передбачені законом захист платника податків.

Дослідження теоретичних та методологічних засад податкової безпеки підприємства зазвичай здійснюється через оцінку податкових ризиків і розгляд проблем податкової оптимізації в рамках впровадження податкового менеджменту на усіх рівнях, а також розгляду внутрішнього податкового середовища підприємства.

Зазвичай, коли мова йде про впровадження заходів податкової безпеки, в першу чергу звертаються до податкового менеджменту та його інструментарію. На нашу думку впровадження елементів забезпечення податкової безпеки суб'єктів в сучасних умовах господарювання неможливе без застосування таких методик, як податкове планування, управління податковими потоками, податкова оптимізація (оптимізація податкових зобов'язань, оптимізація податкового навантаження), податкова мінімізація (мінімізація оподаткування, мінімізація податкових зобов'язань, мінімізація податкового навантаження), оптимізація податкового портфеля, податкова безпека бізнесу, податкова політика, оптимізація економіко-організаційного процесу оподаткування підприємств, оптимізація зовнішнього податкового середовища підприємств, управління податковими ризиками (податковий ризик - менеджмент), міжнародне корпоративне податкове планування, податкова стратегія підприємства, перевірка належної сумлінності щодо виконання податкових зобов'язань (Tax Due Diligence). Наведений перелік є далеко не вичерпним й залежить від податкової стратегії, що реалізується підприємством.

На наш погляд, зараз можна виділити чотири основні типи податкових стратегій, які незалежно від факту формального проголошення реалізуються

підприємствами та впливають на інструментарій, що застосовується в рамках забезпечення податкової безпеки підприємств: а) стратегія максимальної податкової безпеки спрямована на абсолютне виконання вимог податкового законодавства на основі абсолютного визнання позиції податкових органів з усіх спірних питань; б) стратегія ухилення від оподаткування виражається у свідомому порушенні податкового законодавства (спотворенні доходів і (чи) витрат, маніпулюванні нормами цивільного права при кваліфікації угод, несплаті податків і ін.); в) стратегія «пом'якшення» податкових наслідків припускає відмову від свідомо неправомірних угод і мінімізацію сумнівних господарських операцій; г) стратегія податкової оптимізації проявляється в зменшенні величини податкових зобов'язань (чи перенесенні їх виконання на пізніші терміни), а також скороченні податкових ризиків за допомогою цілеспрямованих правомірних дій платника податків.

Стратегія податкової оптимізації спрямована на рішення наступних завдань: а) забезпечення стійкого розвитку і зміцнення фінансової безпеки підприємства в стратегічному періоді; б) отримання додаткових конкурентних переваг як результату зниження податкового навантаження і (чи) її зміщення на пізніші періоди; в) формування іміджу добросовісного платника податків, що використовує виключно правові методи управління податковими платежами і не піддаючого вкладення власників і інвесторів додатковим податковим ризикам.

Таким чином, на підставі вищевикладеного можна зробити наступні висновки: податкова безпека є одним з основних компонентів побудови ефективної системи економічної безпеки підприємства; перелік методик, що вона може використовувати для виконання своїх завдань, залежить від податкової стратегії підприємства; стратегія податкової оптимізації дозволяє організації максимально ефективно використати фінансові ресурси, не порушуючи норм податкового законодавства; у рамках реалізації стратегії податкової оптимізації підприємству необхідно розробити систему рішень, що зважають на специфіку його діяльності і дозволяють понизити податковий тягар і податкові ризики.